

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

NR
47

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

RYNEK ZBÓŻ

stan i perspektywy

P Ó Ł R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 1991 ROKU

ISSN 1231-3149

ANALIZY RYNKOWE

Redaktor naczelny
Jadwiga Seremak-Bulge

PAŹDZIERNIK 2014

RADA PROGRAMOWA ROLNICZYCH ANALIZ EKONOMICZNYCH:

Maria Zwolińska (przewodnicząca)
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący)
Jadwiga Seremak-Bulge (redaktor naczelny)
Piotr Szajner (sekretarz redakcji)
Tadeusz Chrościcki
Bogumiła Kasperowicz
Krystyna Świetlik
Iwona Szczepaniak
Marzena Trajer
Barbara Domaszewicz

KOMITET REDAKCYJNY:

Maria Zwolińska, Andrzej Kowalski, Jadwiga Seremak-Bulge, Piotr Szajner, Marzena Trajer,
Ewa Machowina

REDAKTOR RYNKU ZBÓŻ:

Wiesław Łopaciuk

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner
SKŁAD I DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
NAKŁAD: 1345 egz. Ark. wyd. 4,89

Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych prosimy o podanie źródła

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Uwarunkowania makroekonomiczne <i>mgr Tadeusz Chrościcki</i>	6
II. Światowy rynek zbóż <i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk</i>	7
III. Polski rynek zbóż	13
1. Krajowe zasoby zbóż <i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk</i>	13
2. Krajowe zużycie zbóż <i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk, mgr Jadwiga Drożdż, mgr Paweł Wyrzykowski, mgr Katarzyna Rola</i>	16
3. Handel zagraniczny zbożami <i>mgr Katarzyna Rola, mgr inż. Wiesław Łopaciuk</i>	27
4. Działania wspierające rynek zbóż <i>mgr inż. Maria Włodarczyk</i>	29
5. Ceny zbóż na krajowym rynku <i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk</i>	32
Aneks	35

REASUMPCJA

W sezonie 2013/14 nastąpiła znaczna poprawa relacji podaży i popytu na światowych rynkach zbóż, w wyniku czego nastąpił duży wzrost nadwyżek i spadek cen. W bieżącym sezonie (2014/15) sytuacja na światowych rynkach nadal będzie korzystna. Produkcja nieznacznie zmaleje, ale ubytek podaży bieżącej będzie równoważony z nawiązką podażą z zapasów. Po zbiorach w 2014 r. ceny zbóż na większości światowych rynków utrzymują się na poziomie niższym niż rok wcześniej.

W 2014 r. w Polsce zbiory zbóż są szacowane na rekordowe 31,6 mln ton¹, tj. o 11,8% większe niż w poprzednim, również dobrym pod tym względem, roku. Zwiększyła się produkcja zarówno ozimin, jak i zbóż jarych. Wzrost wynikał głównie z korzystnych warunków agroklimatycznych, co wpłynęło na znaczny wzrost plonów do nie notowanej wcześniej wysokości (4,29 t/ha).

Sezon 2014/15 rozpoczął się ze znacznie niższymi zapasami, dlatego krajowe zasoby zbóż zwiększyły się w dużo mniejszym stopniu niż zbiory (o 3,5% do 33,1 mln ton). Wzrosły krajowe zasoby pszenżyta, pszenicy i kukurydzy, co z nawiązką zrównoważył spadek krajowych zasobów jęczmienia, owsa i mieszanek oraz żyta. Całkowite zasoby mogą się zwiększyć o 1,4% do 34,6 mln ton.

¹ Łącznie z kukurydzą, bez gryki, prosa i pozostałych zbóżowych.

W sezonie 2014/15 przewiduje się umiarkowany wzrost krajowego zużycia zbóż do 28,0 mln ton, tj. o blisko 4% więcej niż w sezonie 2013/14. Będzie to wynikało głównie z przewidywanego zwiększenia zużycia paszowego (o 5,6% do 16,7 mln ton). Zwiększy się także zużycie przemysłowe (o 5,2% do 3,4 mln ton). Spożycie zbóż, podobnie jak w poprzednich latach, minimalnie się zmniejszy. Znacznie zmaleje eksport i w efekcie rozchody ogółem minimalnie zmniejszą się (o 1,5%), dlatego zapasy zbóż na koniec sezonu 2014/15 są przewidywane na ponad 2,4 mln ton, czyli o blisko 70% więcej niż rok wcześniej. Taki poziom zapasów można uznać za bezpieczny.

W 2013 r. nastąpił wzrost przemysłowych przemiatów zbóż. W ślad za tym zwiększyła się produkcja przetworów zbożowych, w tym najbardziej płatków (o 45%). Produkcja pieczywa osiągnęła rekordowy w bieżącej dekadzie poziom. W 2014 r. przewiduje się utrzymanie przemiatów, produkcji mąk pszennych i żytnich na poziomie roku poprzedniego oraz duży wzrost płatków, a mniejszy żywności preparowanej, otrzymywanej przez pęcznienie i prażenie zbóż oraz trwałego pieczywa cukierniczego. Zmaleje produkcja kasz i makaronów.

W I półroczu 2014 r. nadal rosła aktywność inwestycyjna przedsiębiorstw przetwórstwa zbóż, w tym szczególnie

w produkcji pieczywa, makaronu i produkcji pasz. Wszystkie działy przetwórstwa zbóż uzyskały bezpieczny, dodatni wynik finansowy. Zwiększyła się rentowność sprzedaży większości działów pierwotnego i wtórnego przetwórstwa zbóż (z wyjątkiem produkcji pasz). Jednak w większości działów pogorszył się współczynnik bieżącej płynności finansowej, ale w żadnym z nich nie był mniejszy od wymaganego przez banki dla zapewnienia terminowej spłaty zobowiązań krótkoterminowych.

W sezonie 2013/14 nastąpiła wyraźna poprawa wyników handlu zagranicznego ziarnem i produktami zbożowymi. Saldo obrotów handlowych wyniosło 1,32 mld EUR, wobec 1,15 mld EUR w sezonie poprzednim. Poprawa była widoczna szczególnie w handlu produktami przemiału i wtórnego przetwórstwa zbóż. Pomimo rekordowego eksportu nieznacznie pogorszyło się saldo obrotów ziarnem. W sezonie 2014/15 przewiduje się ograniczenie obrotów zarówno w eksporcie, jak i w imporcie ziarna, ale w handlu produktami zbożowymi wystąpi przeciwna tendencja. Przewiduje się, że eksport zbóż w ekwiwalencie ziarna może wynieść 4,2 mln ton, wobec 5,7 mln ton w sezonie 2013/14, a import 1,5 mln ton, wobec 2,1 mln ton poprzednio².

² w ekwiwalencie ziarna.

Tabela
Bilans zbóż ogółem* (tys. ton)

Lata	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14 szacunek	2014/15 prognoza	2014/15 2013/14
Zapasy początkowe	3255	2693	3967	2870	871	4548	3999	1044	2409	3597	4883	4282	4139	3667	1448	39.5
Areal uprawy**	8752	8765	8258	8126	8326	8256	8294	8270	8526	8503	7521	7710	7608	7368	7383	100.2
Plony (t/ha)**	2.54	3.07	3.25	2.87	3.55	3.25	2.62	3.27	3.23	3.50	3.60	3.46	3.73	3.84	4.29	111.6
Produkcja	22267	26902	26838	23347	29561	26846	21714	27040	27582	29727	27084	26647	28408	28302	31640	111.8
Import	2419	933	811	1077	1027	978	3502	2146	2399	2024	2184	2766	1676	2134	1505	70.5
Ogółem zasoby	27942	30528	31615	27294	31459	32373	29215	30229	32389	35347	34151	33696	34224	34103	34592	101.4
Zużycie krajowe:	25154	26462	27545	26281	25919	26632	27021	26755	26362	27764	27898	27361	26057	26958	27999	103.9
- spożycie	5793	5793	5792	5752	5754	5604	5334	5260	5190	5155	5125	5092	5043	5002	4973	99.4
- wysiew	1932	1804	1757	1749	1779	1708	1719	1745	1761	1759	1721	1742	1670	1710	1707	99.8
- zużycie przemysłowe	931	1192	1511	1571	1501	1775	1950	1990	2120	2890	2905	2850	2825	3245	3415	105.2
- spasanie	15404	16271	17378	16213	15630	16325	16960	16640	16120	16680	16908	16455	15295	15770	16650	105.6
- straty i ubytki	1093	1403	1108	997	1255	1220	1058	1120	1171	1280	1239	1223	1224	1231	1255	101.9
Eksport	95	100	1200	141	992	1741	1151	1066	2431	2700	1971	2196	4500	5697	4170	73.2
Zapasy końcowe***	2693	3967	2870	871	4548	3999	1044	2409	3597	4883	4282	4139	3667	1448	2423	167.4
Zapas/zużycie (%)	10.7	14.9	10.0	3.3	16.9	14.1	3.7	8.7	12.5	16.0	14.3	14.0	12.0	4.4	7.5	x

* Łącznie z kukurydzą ale z wyłączeniem gryki i prosa;

** Dane dotyczące powierzchni i plonów od sezonu 2010/11 nieporównywalne z poprzednimi sezonami

*** Od sezonu 2004/05 łącznie z zapasami interwencyjnymi

Źródło: GUS, szacunki i prognozy IERIGŻ-PIB

Po zbiorach w 2014 r. na krajowym rynku, podobnie jak na rynkach zagranicznych, nastąpił sezonowy spadek cen zbóż. W dalszej części sezonu 2014/15, pomimo przejściowych wahań, ceny zbóż w kraju będą się kształtowały poniżej

poziomu obserwowanego w poprzednim sezonie. Średnia cena pszenicy w końcu IV kwartału 2014 r. może wynieść 640-670 zł/t (pszenica paszowa – 600-630 zł/t, pszenica konsumpcyjna – 670-700 zł/t), a żyta 520-550 zł/t. W końcu

sezonu (II kwartał 2015 r.) pszenica może kosztować 670-740 zł/t (paszowa 600-650 zł/t, konsumpcyjna 710-780 zł/t), a żyto 550-600 zł/t. Ceny kukurydzy mogą być o 20-30% niższe od średnich cen pszenicy.

SUMMARY

In the 2013/14 supply and demand relations considerably improved on the world cereal market which resulted in bulk surpluses and a decline in prices. In the current season (2014/15) the situation on the world market is still favourable. Cereal production is estimated slightly below the figure noted last season but it will be more than compensated by large stocks. After the harvest in 2014 cereal prices on most of the markets are lower than a year ago.

In 2014 domestic production of cereals is estimated at a record 31,6 million tons, which would be 11,8% up on the previous year of good crop. An increase was observed in the production of both winter and spring cereals. Hence there were no changes in the area the increase reflected favourable weather conditions that lead to a rise in yields to a record 4,29 t/ha.

Beginning stocks in the 2014/15 season were much lower than a year ago. Therefore the increase in domestic supply of cereals (by 3,5% to 33,1 million tons) was well below the increase in

production. The rise in domestic supply of triticale, wheat and maize (corn) more than matched the decline in the case of barley, oats, cereal mixes and rye. Total supply are expected to increase by 1,4% to 34,6 million tons.

A moderate increase is forecast in domestic demand (28,0 million tons, i.e. by 4% as compared with 2013/14). The increase will reflect rising feed use (by 5,6% to 16,7 million tons). Industrial use is also forecast to increase (by 5,2% to 3,4 million tons). Similarly to previous years a slight decline is expected in food use. A considerable reduction is expected in exports and therefore total disappearance would be 1,5% down on 2012/13. Reflecting that ending stocks in 2014/15 season are to increase by almost 70% to 2,4 million tons, which is considered as a safe level.

In 2013 r. industrial grain millings increased. So did the production of cereal products, including fakes (increase by 45%). The production of bread was the highest in the current decade. The

volume of millings and the production wheat and rye flour in 2014 will remain unchanged from the previous year, while a moderate increase is envisaged in the production of prepared food and preserved bread confectionery. The production of flakes will keep growing at a high rate. On the other hand the production of groats and pasta is likely to decline.

In the first half of 2014 investment activities in the cereal processing industry kept increasing, particularly in the production of bread, pasta and animal feeds. All branches of cereal processing showed safe, positive financial results. The profitability of sales increased in most of both primary and secondary cereal processing branches (except of animal feed production). However current liquidity ratio deteriorated in most of the branches but was still above the level required by the banking sector.

In the 2013/14 season as compared to 2012/13 the results of Polish foreign trade in cereals and cereal products considerably improved. The balance of

Table
Grain balance sheet* ('000 t)

Seasons	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14 estimation	2014/15 forecast	2014/15 2013/14
Opening stocks	3255	2693	3967	2870	871	4548	3999	1044	2409	3597	4883	4282	4139	3667	1448	39.5
Area sown**	8752	8765	8258	8126	8326	8256	8294	8270	8526	8503	7521	7710	7608	7368	7383	100.2
Yield (t/ha)**	2.54	3.07	3.25	2.87	3.55	3.25	2.62	3.27	3.23	3.50	3.60	3.46	3.73	3.84	4.29	111.6
Crops	22267	26902	26838	23347	29561	26846	21714	27040	27582	29727	27084	26647	28408	28302	31640	111.8
Imports	2419	933	811	1077	1027	978	3502	2146	2399	2024	2184	2766	1676	2134	1505	70.5
Total supply	27942	30528	31615	27294	31459	32373	29215	30229	32389	35347	34151	33696	34224	34103	34592	101.4
Domestic use	25154	26462	27545	26281	25919	26632	27021	26755	26362	27764	27898	27361	26057	26958	27999	103.9
- food	5793	5793	5792	5752	5754	5604	5334	5260	5190	5155	5125	5092	5043	5002	4973	99.4
- seeds	1932	1804	1757	1749	1779	1708	1719	1745	1761	1759	1721	1742	1670	1710	1707	99.8
- industrial uses	931	1192	1511	1571	1501	1775	1950	1990	2120	2890	2905	2850	2825	3245	3415	105.2
- feed	15404	16271	17378	16213	15630	16325	16960	16640	16120	16680	16908	16455	15295	15770	16650	105.6
- wastes and losses	1093	1403	1108	997	1255	1220	1058	1120	1171	1280	1239	1223	1224	1231	1255	101.9
Exports	95	100	1200	141	992	1741	1151	1066	2431	2700	1971	2196	4500	5697	4170	73.2
Carryover stocks***	2693	3967	2870	871	4548	3999	1044	2409	3597	4883	4282	4139	3667	1448	2423	167.4
Stocks/use ratio (%)	10.7	14.9	10.0	3.3	16.9	14.1	3.7	8.7	12.5	16.0	14.3	14.0	12.0	4.4	7.5	x

* Including maize (corn) but excluding buckwheat and millet

** Since 2010/11 data on area and yield uncomparable with previous seasons

*** Including intervention stocks from 2004/05 onwards

Source: CSO, authors' estimations and forecast.

trade totalled EUR 1,32 million versus EUR 1,15 million in the previous season. The improvement was particularly seen in trade in products of primary and secondary cereal processing. Despite a record export the balance of trade in grain deteriorated. In the season of 2014/15 the volume of trade in grain is expected to decline while in the case of cereal products a reverse tendency is likely to occur. Exports in terms of grain are forecast at 4,2 million tons versus 5,7 million tons in 2013/14.

At the same time imports may amount to 1,5 million tons (2,1 million tons in 2013/14).

After the harvest in 2014 domestic prices, similarly to those on foreign markets, showed a seasonal decline. In the remaining part of the season, despite temporary fluctuations, cereal prices on the domestic market will be at the level considerably lower than in the previous season. At the end of IV quarter of 2013 average price of wheat

is expected at PLN 640-670 per ton (PLN 600-630 per ton for feed wheat and PLN 670-700 per ton for breadmaking wheat) and average price of rye at PLN 520-550 per ton). At the end of the 2014/15 season (II quarter of 2015) wheat price is forecast at PLN 670-740 per ton (PLN 600-650 per ton and PLN 710-780 per ton respectively for feed and breadmaking wheat) while those of rye and at PLN 550-600 per ton. Maize prices are likely to fluctuate some 20-30% below the prices of wheat.

WARUNKI PRENUMERATY

Prenumerata realizowana przez Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB.

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel.: 22 50 54 685 lub faks: 22 50 54 636 w godzinach 8:00-16:00.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4) pokój numer 3.

Prenumerata roczna 2 egz. w 2014 r.:

– wersja papierowa/wersja elektroniczna – 42 zł.

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przysyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433

W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2014 roku wynosi 42 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-46-36
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>